

17.11.2023

Група № 25

Урок № 13-14

Тема уроку: «Складні випадки відмінювання іменників I і II відміни»

Мета уроку: (*формувати компетентності*): *предметні*: поглибити знання учнів про складні випадки відмінювання іменників, формувати вміння правильно узгоджувати іменники I відміни, II відміни; виявляти й аналізувати порушення морфологічних норм; додержувати правил написання відмінкових закінчень іменників; *ключові*: уміння вчитися: організовувати власну діяльність щодо засвоєння морфологічних норм української мови; *комунікативні*: проводити рефлексію власної мовленнєвої діяльності з погляду додержання морфологічних норм, за потреби корегувати її; *інформаційні*: користуватися словниками, довідковою літературою й електронними ресурсами для перевірки й удосконалення власного рівня засвоєння морфологічної норми; *загальнокультурні*: стимулювання нормативної поведінки.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 52-53 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. **Перегляньте відео до уроку на YouTube:**

https://www.youtube.com/watch?v=y0ufin73W0&ab_channel=MONUKRAINE

3. **Законспектуйте матеріал до уроку (основне):**

В українській мові сім відмінків:

- називний – *хто? що?*
- родовий – *кого? чого?*
- давальний – *кому? чому?*
- знахідний – *кого? що?*
- орудний – *ким? чим?*
- місцевий – *на кому? на чому?*
- кличний – *не відповідає на питання, використовується при звертанні*

Варто запам'ятати такі правила:

- **I відміна, орудний і кличний відмінки:** закінчення залежить від групи, до якої належить іменник. Наприклад:

Орудний відмінок

Група	Закінчення	Приклади
Тверда	-ою	<i>сестрою</i>
М'яка	-ею (-єю)	<i>статтею, надією</i>
Мішана	-ею	<i>кашею</i>

Кличний відмінок

Група	Закінчення	Приклади
Тверда	-о	<i>сестро</i>
М'яка	-е (-є)	<i>земле, мріє</i>
Мішана	-е	<i>душе</i>

- **II відміна, родовий відмінок:** закінчення залежить від значення слова.
- Основне правило можна визначити так: ставимо закінчення **-а**, якщо слово – конкретний іменник, закінчення **-у** – якщо абстрактний. Але, звісно, є нюанси, які ми розберемо:)

-а / -я

-у / -ю

назви осіб, власні імена та прізвища (в тому числі персоніфіковані назви) – *Андрія, Мороза.*

Назви абстрактних понять – *оптимізму, авралу.*

Назви тварин і дерев – *дуба, лева.*

Назви речовин, матеріалів – *цементу, алюмінію.*

Назви предметів – *олівця, підручника.*

Назви приміщень, установ – *університету, інституту,*

ліцею; аде хліва.

Назви мір, місяців, днів тижня – *понеділка, грама, квітня*.

Назви явищ природи – *дощу, вітру*.

Назви населених пунктів (за винятком тих, які складаються з двох частин і друга частина – загальна назва) – *Парижа, Харкова*; але *Кривого Рогу*.

Назви збірних понять – *народу, колективу*.

Назви річок з наголосом на закінченні – *Дінця, Дністра*.

Географічні назви – *Тибету, Паміру*.

Терміни іншомовного походження, які означають елементи будови чогось, конкретні предмети, геометричні фігури та їх частини: *атома, катода, конуса, радіуса, ромба, сегмента, сектора, синуса, шків, ямба* тощо, а також українські за походженням суфіксальні слова-терміни: *відмінка, додатка, займенника, іменника, трикутника, чисельника, числівника* тощо, але *виду, роду*, також *синтаксису, складу, способу*

Терміни іншомовного походження, що означають фізичні або хімічні процеси, частину площі й т. ін.: *аналізу, електролізу, імпульсу, синтезу, ферменту*, а також літературознавчі терміни: *альманаху, епосу, жанру, журналу, міфу (міту), нарису, образу, памфлету, роману, стилю, сюжету, фейлетону* тощо

Назви ігор і танців – *вальсу, хокею*; але *гопака*.

Назви понять, що означають простір – *лиману, луку*.

- **II відміна, давальний, орудний, кличний відмінки:** закінчення залежить від роду іменника, групи та наявності / відсутності суфікса.

Давальний відмінок

Особливості іменника	Закінчення	Приклад
Тверда група	-ові	<i>братові</i>
М'яка і мішана група	-еві	<i>викладачеві</i>

Орудний відмінок

Особливості іменника	Закінчення	Приклад
Тверда група	-ом	<i>кварцом</i>
М'яка і мішана група	-ем (-єм)	<i>олівцем</i>
Кличний відмінок		
Особливості іменника	Закінчення	Приклад
Тверда група + суфікси -к-, -ик-, -ок-	-у	<i>Синку, братику</i>
Іншомовні слова на г, к, х	-у	<i>Фрідріху, Жаку.</i>
Деякі іменники мішаної групи, крім основи на -ж, р.	-у	<i>Читачу</i>
Більшість іменників м'якої групи	-ю	<i>Кобзарю, краю</i>
Безсуфіксні іменники твердої групи	-е	<i>Брате</i>
Іменники м'якої групи із суфіксом -ець	-е	<i>Хлопче; але бійцю, знавцю, мудрецю</i>
Більшість іменників мішаної групи	-е	<i>Стороже</i>

4. Виконайте наступні завдання в робочому зошиті:

1. Виконайте **вправи 2,3** до § 52-53 з підручника О. Авраменка для 10 кл.

2. Виконайте *тестові завдання*.

1. До першої відміни належать усі іменники варіанта:

- А ясла, кума, площа, межа;
- Б староста, хлоп'я, вулиця, кузня;
- В сестра, воєвода, суддя, верба;
- Г кенгуреня, душа, дорога, ріка;
- Д жага, Лука, мати, миля.

2. Помилку допущено в слові:

А кручою;
Б шахтарем;
В вишнею;
Г мрякою;
Д мрією.

3. Закінчення *-ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А ваза, речовина, кислота;
Б тиша, свобода, глибина;
В калина, малеча, посада;
Г мелодія, береза, справа;
Д спальня, Європа, буква.

4. Закінчення *-ою* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А їдальня, повага, легенда;
Б Ольга, родина, волоцюга;
В геологія, дитина, дорога;
Г держава, груша, розлука;
Д мережа, горошина, карта.

5. Закінчення *-єю* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А стаття, мама, земля;
Б круча, каша, площа;
В надія, воля, миля;
Г доня, дочка, доля;
Д куля, вежа, стежка.

6. Закінчення *-єю* у формі орудного відмінка однини мають усі іменники в рядку:

А фантазія, місія, арія;
Б вежа, сторожа, артилерія;
В автономія, алегорія, бабуся;
Г анатомія, фізіологія, Маруся;
Д зозуля, мрія, душа.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.